

واکنش وزارت نفت به گزارش «شرق»

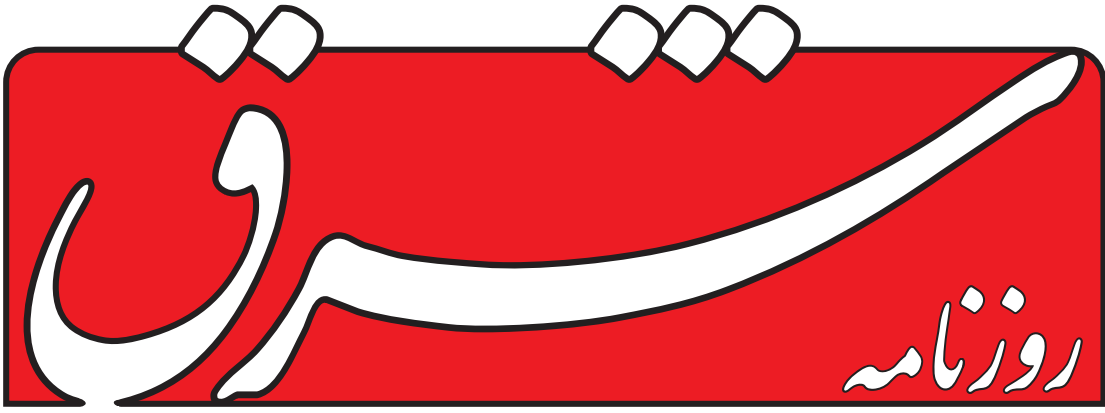
منافع کشور، ایفای نقش در تجارت گاز است

صفحه ۴

واکنش وزارت نیرو به گزارش «شرق»

از ورود آب گل آلود به مخازن آب پاک جلوگیری شد

صفحه ۱۰

سه‌شنبه ۱ شهریور ۱۴۰۱ • ۲۵ محرم ۱۴۴۴ • ۲۳ آگوست ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۳۵۶ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

رئیس دستگاه قضا با اشاره به گزارش اخیر تحقیق وتفحص از فولاد مبارکه:

پرونده برسد، با سرعت بررسی می‌شود

شرق: رئیس قوه قضائیه با اشاره به گزارش اخیر تحقیق و تفحص مجلس که با حواشی بسیاری هم همراه شده است، دستور داد به محض وصول پرونده به سرعت در دستگاه قضا مورد رسیدگی قرار بگیرد و رئیس‌جمهور هم خواستار برکناری متخلفان در این پرونده عظیم شد...

صفحه ۲

سرمقاله

کودتا یا ضد کودتا

جاوید قربان اوغلی

۷۰ سال از رویداد ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ می‌گذرد. تحولی که منجر به سقوط دولت ملی دکتر محمد مصدق و آغاز دوره دوم سلطنت پهلوی دوم تا سقوط وی در بهمن ۱۳۵۷ شد. با گذشت هفت دهه از حادثه ۲۸ مرداد، هنوز این واقعه محل بحث و جدل محافل سیاسی و استادان تاریخ و محققان است؛ رویدادی که هنوز برخی از اسناد و مدارک آن در آرشیوهای محرمانه نگهداری می‌شود و به‌طور کامل در اختیار محققان قرار نگرفته است. در ایران آنچه تاکنون محل بحث و جدل بود و پس از سقوط شاه و برپایی جمهوری اسلامی به‌شدت تشدید یافته، نقش عوامل داخلی مانند حزب توده، آیت‌الله کاشانی و دیگر مخالفان مذهبی و اشتباهات دکتر مصدق (بیرمرد لجوج در تعبیر برخی آقایان) و... بود و کمتر کسی درباره اصل ماجرا و نقش برجسته عوامل خارجی در آن تردید کرده است. روایت غالب در این مورد، مخالفت انگلیس و آمریکا با ملی‌شدن نفت، قدرت‌گیری مصدق، تضعیف سلطنت و موقعیت محمد رضا و برنامه‌ریزی مشترک MI6 انگلیس و سازمان اطلاعاتی آمریکا CIA برای سرنگونی محمد مصدق است که با طراحی آنان مسئولیت اجرای کودتا به کریمت روزولت (۱۹۱۶-۲۰۰۰) محول شد و او با نقش آفرینی عوامل داخلی و تریق پول آن را به اجرا گذاشت. اتفاقی که خانم مادلین آلبرایت، وزیر خارجه بیل کلینتون به آن اعتراف و به‌طور ضمنی از ملت ایران عذرخواهی کرد. اخیراً دوست عزیز سعید حجاریان که سابقه رفاقت قریب به نیم‌قرن با او داشته و همواره به آن مفتخر بوده و هشتم، در مقاله‌ای تحت عنوان «چه کسی کودتا کرد؟» نظریه جدیدی را درباره این رویداد تاریخی مطرح کرده است. حجاریان با پیش‌درآمد دو روایت سلطنت‌طلبان و ملی‌گرایان از واقعه ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و نقد مختصر این دو، نظریه جدیدی را درباره دو کودتا یکی در ۲۵ مرداد توسط مصدق و دیگری در ۲۸ مرداد توسط شاه مطرح کرده که به قول نویسنده مقاله «برای تأیید یا ابطال آن نیازمند مدارک بیشتری هستیم». حجاریان با درک حساسیت موضوع مورد بحث آن را «صرفاً در حد احتمال» بیان کرده و نظریه خود را چنین توصیف می‌کند: «اگر بپذیریم مصدق در ۲۵ مرداد کودتا یا به تعبیری ضد کودتا کرده است، آن اقدام به پشتوانه قیام ۳۰ تیر صورت گرفته است که شاه ناگزیر از پذیرش مصدق به‌عنوان نیروی با پشتوانه مردمی شده است. از طرفی با اعلام جمهوری با نوعی تغییر رژیم از «سلطنت» به «جمهوریت» مواجه هستیم. این جمهوری تنها سه روز دوام آورد و با کودتای «سلطنت» علیه «جمهوریت» نظام سلطنت مجدداً استقرار یافت. لذا می‌توان از وقوع دو کودتا سخن گفت». پشتوانه نظریه حجاریان همان‌طور که در روایت سلطنت‌طلبان درباره این واقعه و نقد آن توضیح می‌دهد «اختیارات قانونی شاه در عزل نخست‌وزیر بر اساس قانون اساسی و متمم آن» است. از منظر این برداشت، عزل مصدق از اختیارات شاه مطرح در قانون اساسی و ترمذ مصدق به هنگام تسلیم نامه عزل توسط سرهنگ نصیری و بازداشت وی اقدامی غیرقانونی بود. در بیان حجاریان این اقدام کودتای جمهوری است (که دکتر قاضی وزیر خارجه مصدق در پی آن و اتفاقاً مصدق مخالف و موافق سلطنت بدون دخالت پادشاه در امور اجرائی بود) علیه سلطنت و تحولات منجر به سرنگونی مصدق ضد کودتای سلطنت علیه جمهوری بود. اگر چنین روایتی از آن واقعه را بپذیریم که مصدق با پشتوانه مردم و علی‌الخصوص قیام ۳۰ تیر که شاه را وادار کرد مجدداً او را به منصب نخست‌وزیری بازگرداند، اقدامات طرفداران شاه (شعبان جعفری سردسته اوباش، طیب رضایی لیدر دسته‌جات مذهبی، ملکه اعضاضی سرکرده فواحش تهران و هدایت اشرف پهلوی مرتبط با عوامل اصلی کودتا) در ۲۸ مرداد و سرنگونی مصدق، کودتای سلطنت علیه جمهوری است (در بیان حجاریان) و اقدامی در چارچوب قانون اساسی وقت بود. مطلع هستیم پرداختن به موضوعی با این درجه از اهمیت و یکی از مهم‌ترین رویدادهای سیاسی تأثیرگذار در سرنوشت «ملک و ملت» در صد سال گذشته، در ستونی با محدودیت چندصد کلمه، امری است سهل و ممتنع؛ بنابراین تلاش می‌کنم در این یادداشت موجز با سه طرح چند موضوع و صرفاً در قالب تضارب آراء به موضوع مورد بحث جناب حجاریان ورود کنم. رجای واثق دارم که اندیشمندان حوزه سیاست با کنکاش علمی به‌گونه‌ای مستوفی نظریه جدید متفکر اصلاح‌طلب تأثیرگذار بر سپهر سیاسی کشور را مورد بحث و مذاقه قرار خواهند داد.

۱- واقعه ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ بیش از آنکه موضوعی داخلی و اختلافات شاه و مصدق (که برخی آن را به اختلاف فحری-پهلوی بین مصدق و شاه تقلیل داده‌اند) یا نقش آفرینی بازیگران دیگر مانند سرلشکر زاهدی، آیت‌الله کاشانی، حزب توده، شعبان جعفری و ملکه اعضاضی باشد، به دلیل مال اصلی و نقطه کانونی این واقعه یعنی «نفت» که کودتا را رقم زد، تحولی بین‌المللی است. نطفه کودتا نیز در روز ۲۵ مرداد و ابلاغ نامه عزل مصدق توسط سرهنگ نصیری و بازداشت وی بسته نشد. این واقعه صفحه آخر سناریویی بود که از چند سال قبل و شناختی که از مصدق داشتند، در خارج طراحی شده بود. بر اساس این سناریو می‌بایست مصدق به عنوان عصری به‌شدت ملی‌گرا که عزمی جزم در رهاکردن کشور از قید حاکمیت انگلیس داشت، با کودتا از قدرت کنار گذاشته شود. همچنین چنانچه پیش‌تر اشاره شد، نقطه کانونی این رخداد «ملی‌کردن نفت و مخالفت شدید انگلیس و آمریکا با آن» بود.

ادامه در صفحه ۲

«شرق» در گفت‌وگو با سفیر سابق ایران در نروژ بررسی کرد پایان داستان یا دور باطل؟

برجام تنها دشمن واقعی پیمان ابراهیم است

عکس: خیر تالابن

با اقدام دوشنبه هفته گذشته دولت رئیسی در ارسال پاسخ مکتوب به متن پیش‌نویس اتحادیه اروپا به نظر می‌رسید که امیدها برای احیای برجام و حصول توافق پررنگ‌تر از گذشته شده باشد؛ اما سکوت و تأخیر هشت‌روزه ایالات متحده و اروپا در جواب نهایی به درخواست‌های ایران امیدها را کمرنگ کرده است.

همین وضعیت تغییراتی را در بازارهای داخلی شکل داد. در همین راستا دیروز بازار ارز دوباره در شیب صعودی قیمت‌ها قرار گرفت و دلار در یک رشد کم‌سابقه از کانال ۲۸ هزار تومان در آستانه ورود به کانال ۳۰ هزار تومان قرار گرفت. به موازات نکات یادشده بسیاری معتقدند تداوم شرایط کنونی کماکان یک وضعیت پیچیده، مبهم و سردرگم را برای سیاست خارجی به‌خصوص در حوزه برجام شکل داده است؛ وضعیت مبهم و پیچیده‌ای که کلافگی بسیاری از سیاستمداران و حتی مردم را به دنبال داشته است، اما این وضعیت تا چه زمانی ادامه دارد؟ آیا نهایتاً می‌توان نقطه پایانی را برای آن تصور کرد؟ «شرق» برای بررسی این مسئله، گفت‌وگویی را با عبدالرضا فرجی‌راد داشته است تا ارزیابی سفر پیشین ایران در سرلانکا، نروژ، مجارستان و ایسلند و تحلیلگر ارشد مسائل ژئوپلیتیک را در این زمینه داشته باشیم.

این گفت‌وگو را در صفحه ۳ بخوانید

هشدار برای جوانان؛ گزارش میدانی «شرق» از شیوع یک مخدر جدید که در مراسمی خاص و در طبیعت مصرف می‌شود

بلای «ماشروم»

مجیک ماشروم یک ماده توهم زاست که می‌تواند آسیب‌های زیادی به همراه آورد

گزارش تیتربک را در صفحه ۱۰ بخوانید

برجام در انتظار پرده آخر

بورل: پاسخ ایران به پیشنهاد اتحادیه اروپا درباره احیای برجام معقول بود

۲

این رسمش نیست آقای کی‌روش

آینده بازار نفت به کجا می‌رسد؟

سرنوشت نفت

۴

متن وحاشیه

ترمیم حقوق باننشستگان تا شهریور

حقوق باننشستگان تا شهریور ترمیم می‌شود. این موضوع را مسعود کاظمی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، اعلام کرد و توضیح داد: در حال حاضر حجم بالایی از پرداخت‌های دولت متوجه پرداخت حقوق است که تمام صندوق‌های لشکری و کشوری را پوشش می‌دهیم؛ اما با توجه به شرایط، دولت در نظر گرفته برای ماه‌های باقی‌مانده از سال حقوق شاغلان و باننشستگان لشکری و کشوری را تا حدی افزایش دهد که برای این اقدام در حال بررسی منابع موثق برای تأمین هزینه‌ها هستیم. تا زمانی که منبع موثقی برای تأمین منابع برای افزایش حقوق پیدا نکنیم، نمی‌توانیم میزان افزایش را اعلام کنیم که احتمالاً افزایش‌ها براساس عائله‌مندی و این شاخص‌ها هم اعمال می‌شود. رئیس سازمان برنامه و بودجه با بیان اینکه موضوع ترمیم حقوق و دستمزد در شهریور ماه تعیین تکلیف می‌شود، گفت: درباره میزان افزایش حقوق و دستمزد در شهریورماه تصمیم‌گیری می‌شود و بعد از شهریورماه در صورتی‌که به منبع موثقی دسترسی پیدا کنیم، میزان پرداخت حقوق تغییر

می‌کند. او که در یک کنفرانس خبری حاضر شده بود، گفت: اداره امور دولت را در شرایطی در دست گرفتیم که نه‌تنها شرایط صفر نبود، بلکه با شرایط بسیار منفی مواجه بودیم و کاش شرایط را در وضعیت صفر برعهده می‌گرفتیم. او ادامه داد: در مردادماه سال گذشته با شرایطی مواجه شدیم که از هشت میلیارد دلار مربوط به کالاهای اساسی تنها ۱.۵ میلیارد دلار باقی‌مانده بود و به ۱۸ میلیارد دلار دیگر هم نیاز داشتیم؛ چراکه ۳۰ تا ۷۰ درصد ذخایر کالاهای اساسی زیر خط قرمز قرار داشتند و با کمبود مواجه بودیم. رئیس سازمان برنامه و بودجه افزود: در تاریخ ۲۰ مرداد سال گذشته که وارد کابینه دولت شدم، دقیقاً در همان زمان با حضور اعضای کابینه دولت گذشته نگران پرداخت حقوق و دستمزد در همان ماه بودیم. این در حالی بود که ۵۴ هزار میلیارد تومان تنخواه از دولت گذشته قبل از تحویل استفاده کرده بود؛ یعنی استقراض ۵۴ هزار میلیارد تومانی از بانک مرکزی که وقتی ضرب در هشت شود، می‌توان دید چقدر نقدینگی ایجاد کرده است.

طنز معاصر - ۱

کتاب‌ماه روزنامه شرق:

دایی جان ناپلئون

ایرج پزشک‌زاده

فرهنگ معاصر

فرهنگ معاصر

چهارشنبه ۲ شهریور همراه با روزنامه شرق در دهکده‌های مطبوعاتی

ادامه در صفحه ۳

یادداشت

کالبدشکافی روح ایرانی

دایی جان ناپلئون، شاهکار ایرج پزشک‌زاد

احمدغلامی

فردا هم‌زمان و همراه با روزنامه، رمان «دایی جان ناپلئون» توزیع می‌شود. این رمان بی‌نظیر، یکی از موفق‌ترین رمان‌های طنز ایرانی است. اما پیش از آنکه درباره دایی جان ناپلئون که بر اساس آن سریال بسیار موفقی هم قبل از انقلاب به کارگردانی ناصر تقوایی ساخته شده است، سخنی بگویم باید درباره چگونگی شکل‌گیری پروژه کتاب ماه «شرق» و توزیع هم‌زمان یک کتاب همراه روزنامه و آن هم ترجیحاً در حوزه داستان به نکاتی اشاره کنم. ایده کتاب ماه «شرق» از طرف داوود موسایی، مدیر انتشارات فرهنگ معاصر مطرح شد. این انتشارات و روزنامه شرق بر این باورند که از قابلیت‌های رسانه‌ای همچون «شرق» می‌توان به نفع فرهنگ، خاصه حوزه کتاب و کتابخوانی استفاده کرد؛ چراکه مخاطبانی که هر روز با وجود همه گرفتاری‌ها به کیوسک‌های روزنامه‌فروشی در سطح شهر مراجعه می‌کنند، اثبات کرده‌اند همچنان دلشان برای رسانه‌های کاغذی و خواندن کتاب در شکل و شمایل سنتی آن می‌تپد. از سوی دیگر توزیع هم‌زمان کتاب و روزنامه این امکان را برای اهل کتاب فراهم می‌کند تا از نزدیک‌ترین کیوسک روزنامه‌فروشی به کتاب مورد علاقه خود دست یابند. اما شاید آنچه مخاطبان را ترغیب می‌کند تا کتاب ماه «شرق» را تهیه کنند، باور و اطمینانی است که به این روزنامه دارند و «شرق» همواره کوشیده تا اعتماد بین خود و مخاطبانش صیانت کند. با این حال ناگفته پیداست که توزیع کتاب با روزنامه، قیمت آن روز روزنامه را افزایش داده